

ELFISKEUNDERSÖKNING AV LILLTRÄSKBÄCKEN

Samt referenslokaler i Martinsbäcken och Björklidbäcken.

2023

Inledning

På uppdrag av Björkdalsgruvan har Kågeälvens nedre FvO under 2023 utfört elfiskeundersökningar i Lillträskbäcken med två lokaler samt ytterligare tre lokaler i två olika referensbäckar i området, Martinsbäcken och Björklidbäcken.

Lillträskbäcken påverkas av Björkdalsgruvan då vatten från gruvans klarningsmagasin rinner ut i detta vattendrag och vidare ner i Kågeälven. Undersökningen ingår i företagets kontrollprogram. Resultat över provfisken i vattendraget utförs och rapporteras årligen till elfiskeregistret. Undersökningen är utförd av Thomas Johansson och Rikard Jonsson. Båda från Kågeälvens nedre FvO. Denna sammanställning är gjord av Thomas Johansson.

Metoder

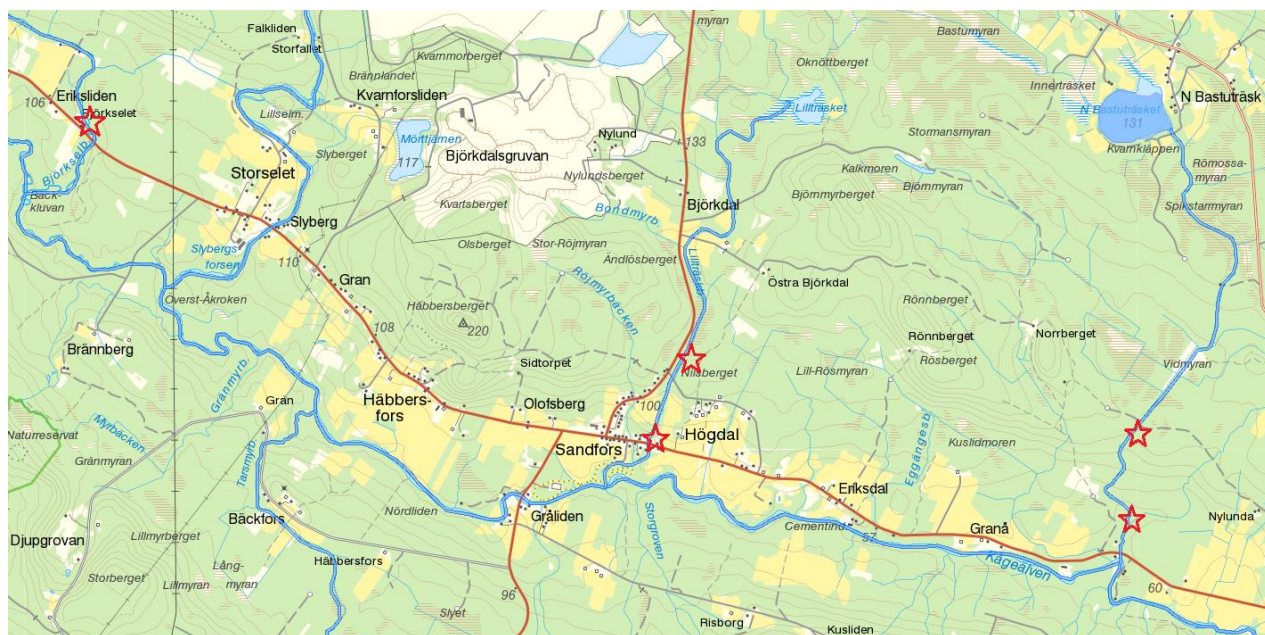
Provfiskena följer undersöknings typen för kvalitativt elfiske enligt Havs- och vattenmyndighetens Elfiske i rinnande vatten (Version 1:8 2017-04-25).

<https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/aqua/externwebb/databaser/elprovfiskedatabasen/undersokningstyp-fisk-i-rinnande-vatten-vadningselfiske.pdf>

2023 har trefiske gjorts på samtliga lokaler.

Fångstuppgifterna och diagram är hämtade från Elfiskeregistrets (SERS) sammanställningar.

Angiven fångst är ett skattat antal (EST) per 100 m² utifrån beräkningar på den faktiska fångsten. Bifogat med denna rapport är även elfiskeprotokollen från årets fisken.

Elfiskelokalernas placering.

Resultat

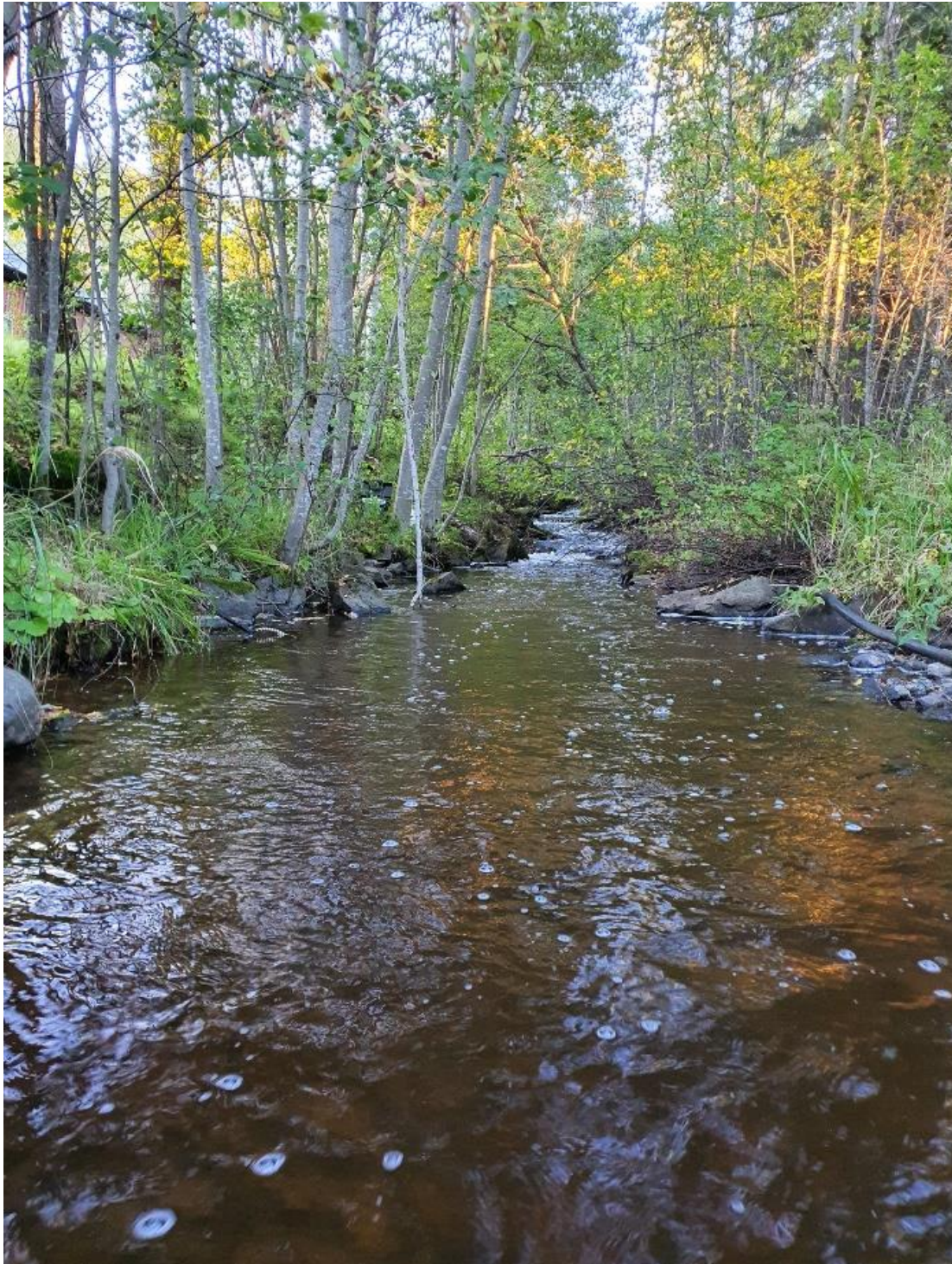
Elfisken i Lillträskbäcken har gjorts kontinuerligt på samma plats sedan 1989 för den nedre lokalen och 2007 för den övre lokalen. I Martinsbäcken började den nedre lokalen fiskas år 1991 och den övre år 1994. Sedan år 2006 har elfiskena på dessa lokaler utförts av Kågeälvens nedre FvO. Lokalen i Björklidbäcken är fiskad vid ett tillfälle tidigare, år 2011 inom projektet Kågeälvens biflöden samt därefter varje år från 2016 på uppdrag av Björkdalsgruvan. Provfiskena läggs under samma tid och under så lika förutsättningar som möjligt varje år men faktorer som vattenstånd och temperatur samt hur sommaren har varit är sådant som kan ge stor påverkan på resultatet. Säsongen 2023 var förhållandena svåra. Det var varmt och tork i slutet av juni och början på juli. Tempen i vattendragen föll dock under sensommaren till mer gynnsamma temperaturer med ganska höga vattenflöden under hela sensommar och höst. Flödena gick dock ner så vi kunde genomföra elfiskena under ganska goda förhållanden under mitten av september.

Anmärkningsvärt stor fångst gjordes även i år på den övre lokalen i Martinsbäcken, ned Vidmyran. En anledning kan vara de åtgärder som gjorts i projektet Kågeälvens biflöden för att förbättra vandringsmöjligheterna förbi vägtrumman som ligger direkt uppströms elfiskelokalen.

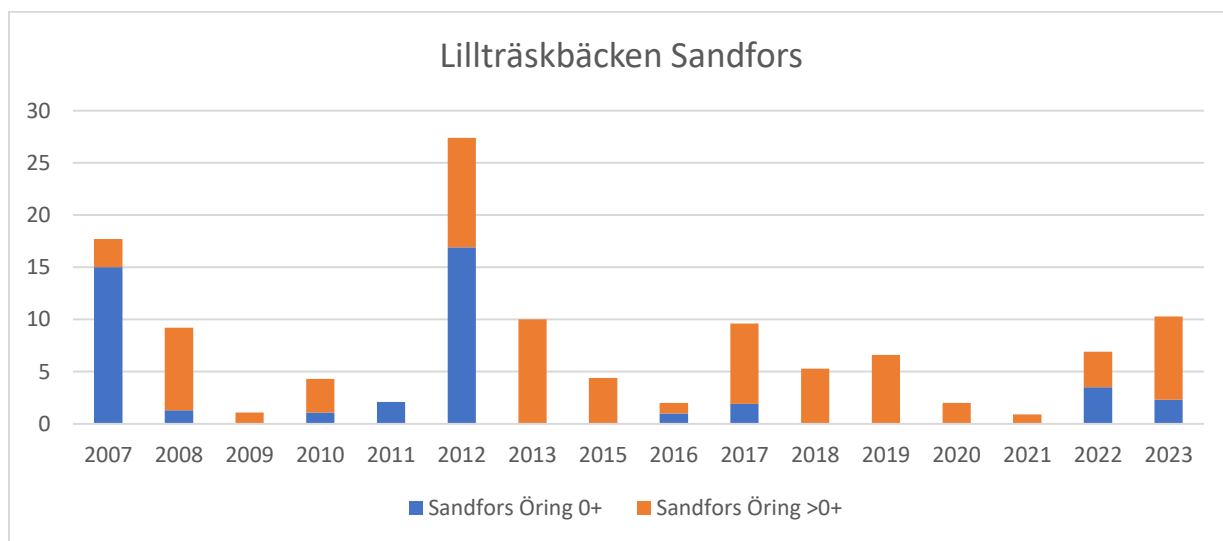
I diagramen nedan finns fångsterna av öring på samtliga registrerade elfisken på de fem lokalerna. I Lillträskbäcken, på lokalen i Sandfors, har även lax fångats mer frekvent och ett eget diagram som visar dessa fångster finns över detta. På lokalerna i Martinsbäcken och Björklidbäcken har genom åren även här gjorts fångster av lax men har i denna rapport inte fått något eget diagram. Dessa fångster av lax finns dock angivet i elfiskesammanställningen här ovan.

Lillträskbäcken		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sandfors	Öring 0+	15	1,3	0	1,1	2,1	16,9	0	0	1	1,9	0	0	0	0	3,5	2,3
	Öring >0+	2,7	7,9	1,1	3,2	0	10,5	10	4,4	1	7,7	5,3	6,6	2	0,9	3,4	8
	Lax 0+	3	0	1,3	4,6	4,6	0	0	0	0	7	0	6	0	0	0	0
	Lax >0+	3,8	1,3	0	1,1	2,1	5,2	2,4	0	0	2,9	3,7	0	2	0,9	0	0
Lillträskbäcken		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ovan Högdah	Öring 0+	0	0	0	0	0	0	0	0	0,5	3,3	0	0	0	0	0	0
	Öring >0+	2,7	3,8	0,7	0	0	0	0	0	1,4	0	0,9	0	2,9	1	0	1,5
Martinsbäcken		1991	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nedre	Öring 0+	4,5	0	0	6,2	6,8	1,2	13,3	1,7	1	17,4	1,9	4	5,6	4,9	0,7	1,3
	Öring >0+	3,1	0	2,9	4,8	5,1	4,1	3,3	44,1	3,9	2,9	1	3,5	0,4	1,9	3,3	4,1
	Lax 0+	0	0	0	3,6	0	0	0	1,7	1	1,1	0	0	1,1	0	0	0
	Lax >0+	0	0	0	0	0	1	1,7	1,8	1	2,1	1	0	0,4	0	0	0
Martinsbäcken		1994	2003	2007	2009	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023				
Ned Vidmyrar	Öring 0+	1,5	0,9	2,2	15,2	0	8,6	1,7	3,5	1,7	41,7	109,3	38,7				
	Öring >0+	1,1	7,3	1,7	18	15,3	2,9	3,3	3	6,7	6,1	22,6	11,7				
	Lax 0+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
	Lax >0+	0	0	0,6	0	0	1	0	0	0	0	0	0				
Björklidbäcken		2011	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023							
Nedre	Öring 0+	16,8	9,3	8	6,2	0,6	0	3,2	12,6	5							
	Öring >0+	2	2,8	6,3	6,3	3,2	4,2	0,6	4,6	1,8							
	Lax 0+	0	0	0	4,7	0	0	0,7	1,1	0,6							
	Lax >0+	0	0,4	0	0,6	2,1	1,2	0	6,4	0,6							

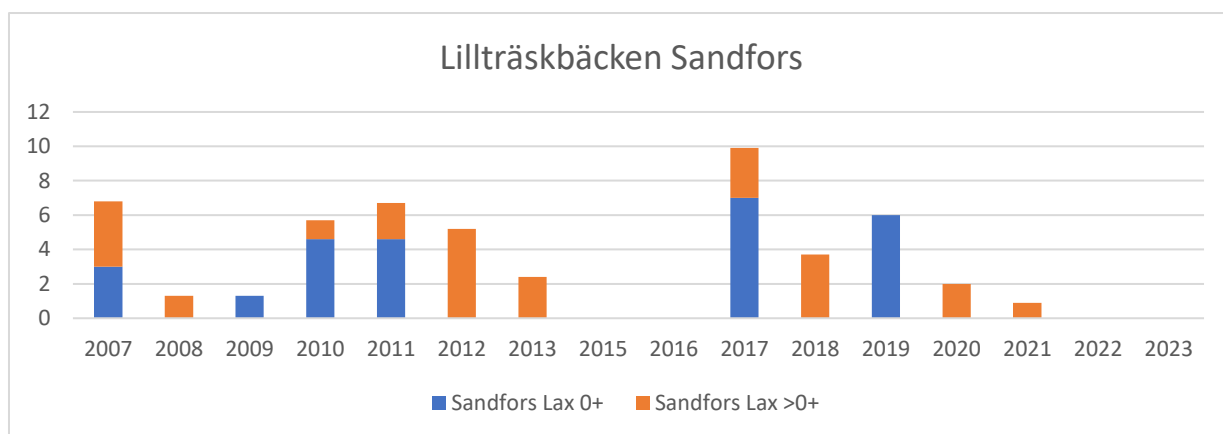
Lillträskbäcken

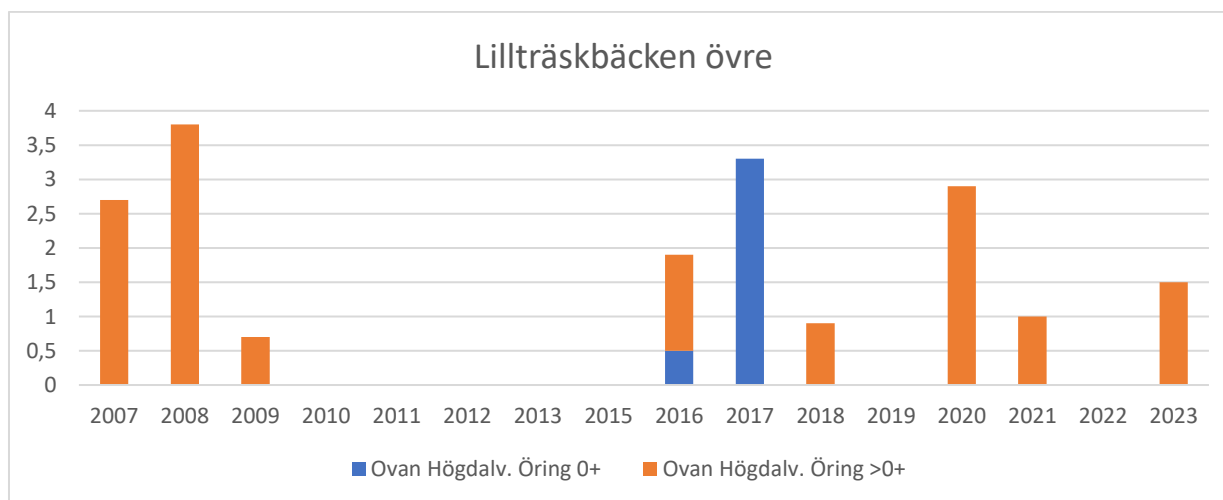
Lillträskbäcken Sandfors 2023.

Lillträskbäcken Sandfors, fångster av öring.

Lillträskbäcken Sandfors, fångster av lax.

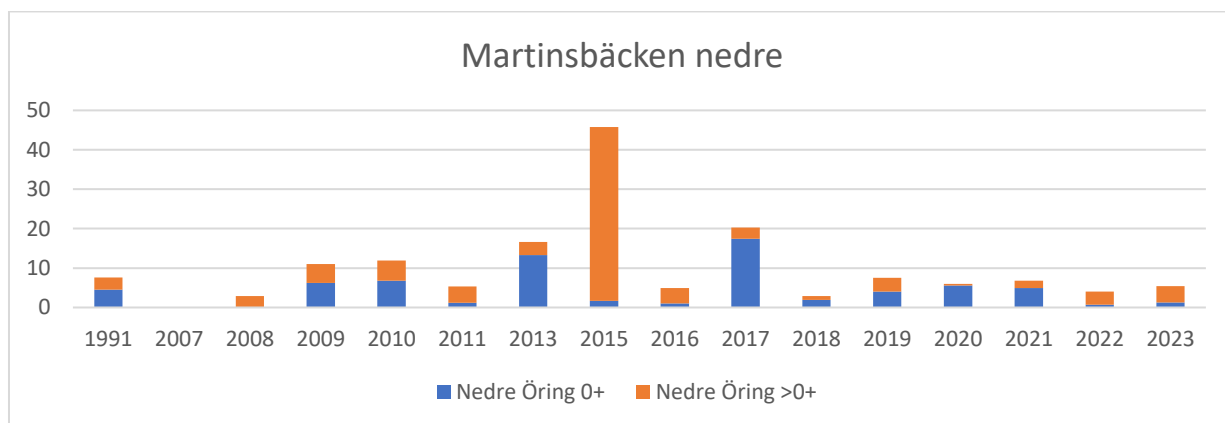

Lillträskbäcken ovan Högdalvägen, fångster av öring.

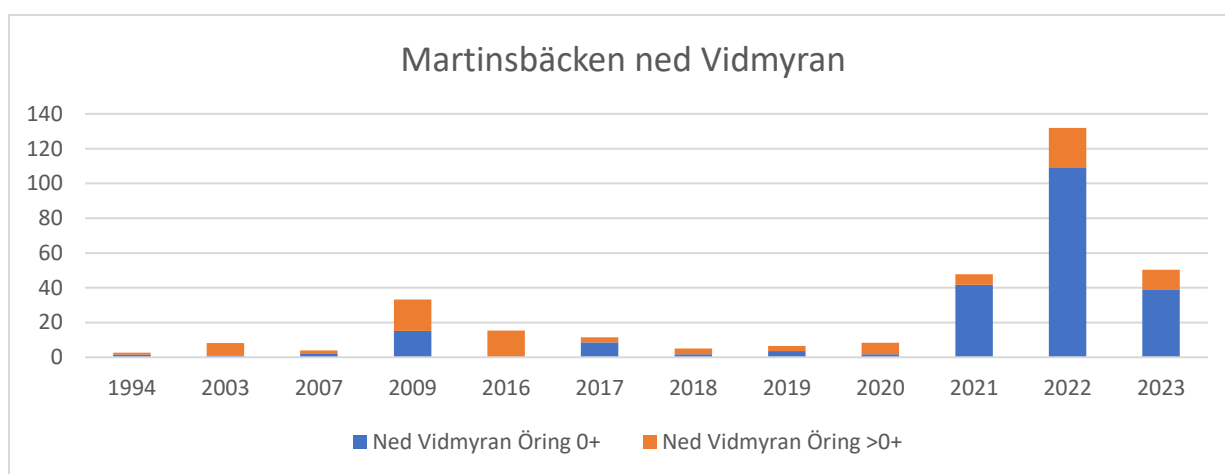
Martinsbäcken

Martinsbäcken nedre 2023.

Martinsbäcken nedre, fångster av öring.

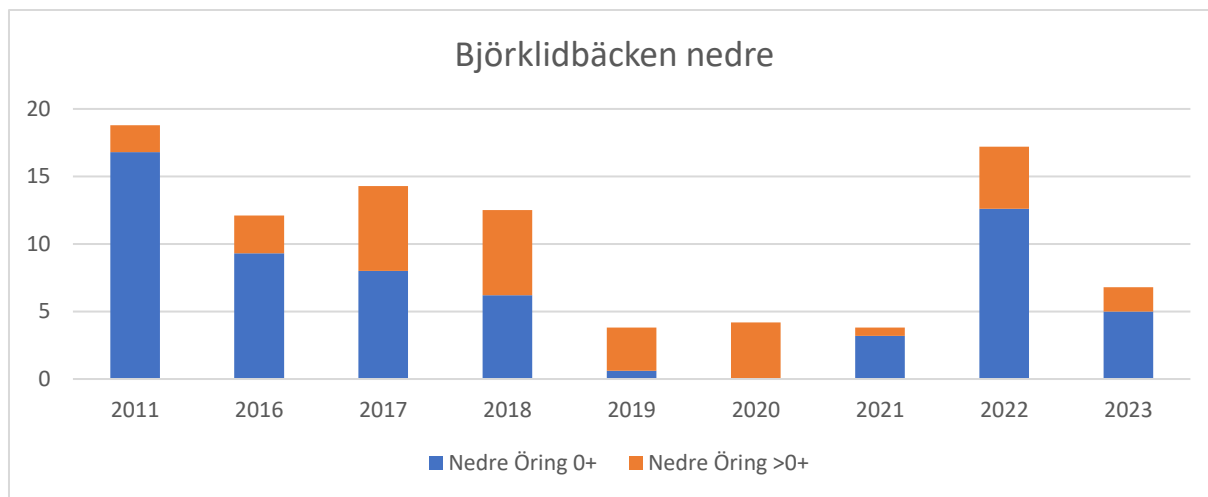

Martinsbäcken ned Vidmyran, fångster av öring.

Martinsbäcken ned vägtrumman nedan Vidmyran 2023.

Björklidbäcken

Björklidbäcken nedre, fångster av öring.

Björklidbäcken nedre 2023.

Diskussion

De två lokalerna i Lillträskbäcken ligger på varsin sida om ett vandringshinder som vägtrumman under Högdalvägen utgör. Mellan de båda lokalerna finns även ett kraftigt forsparti. Den nedre elfiskelokalen, Sandfors, är normalt mer artrik. Sträckan är av måttligt forsande karaktär och olika arter, även svagsimmande, har en god möjlighet att uppehålla sig här och även att fritt vandra upp från den närliggande Kågeälven. På denna lokal har under tidigare år fångats harr, stensimpa, elritsa och lax. Även lake har tidigare fångats. Under åren 2007, 2009, 2010, 2011, 2017, 2019 och 2021 har det även påträffats lax på denna lokal. Under senare år har Lillträskbäckens vatten blivit kraftigt mjölkfärgat av suspenderande ämnen från Björkdalsgruvans klarningsmagasin. Botten är täckt av ett fint stenmjöl. Vid något tillfälle har även vattnet luktat ammoniak vilket tyder på att höga halter med rester från sprängmedel under vissa tider kommit ut i bäcken. Detta inträffade bland annat den 19 augusti år 2013 då elfisken skulle göras i bäcken. Detta anmälades direkt till Björkdalsgruvan. Detta var innan klarningsmagasinet byggdes ut och har förhoppningsvis inte inträffat sedan dess. År 2006 när lokalen nere i Sandfors skulle elfiskas så var bäcken torrlagd. Anledningen var att en privatperson byggt en damm en bit uppströms för att samla upp vatten för att kunna bevattna närliggande potatisland. Detta resulterade naturligtvis att inga fångster gjordes på lokalen detta år. Kågeälvens nedre FvO tog omedelbar kontakt med personen som stängt av bäcken samt med stöd från Länsstyrelsen satte vi stopp för vidare bevattning samt att bäcken öppnades upp igen.

Sötvattensmärlkräftan av arten *Gammarus Pulex* är sannolikt den viktigaste födan för fisken i Lillträskbäcken. *Gammarus Pulex* observerades i stora mängder under de tidigare elfiskena på den nedre lokalen belägen i Sandfors. Antalet som fångats vid elfiske har dock stadigt minskat för varje år på denna lokal. Fångster av *Gammarus Pulex* har vissa år uteblivit helt bland annat år 2016. Glädjande nog fångades ett fåtal individer igen på den nedre lokalen i Sandfors år 2017 men inga fångster gjordes 2018. Ett fåtal *Gammarus* fångades 2019 men återigen, inga år 2020, 2021, 2022 eller nu 2023.

Gammarus Pulex.

Gammarus fångade i Martinsbäcken.

Lokalen uppströms Högdalvägen är måttligt forsande. Den ligger mitt på ett hygge med obefintlig kantzon. Lokalen är grund och bred med mycket dålig beskuggning. Ris och sly har dock börjat växa upp och börjat ge ett visst skydd. Bäckens är här kraftigt igenväxt av mossor och påväxtalger. Vid 2016 och 2017 års fiske så fångade vi glädjande nog stora mängder Gammarus Pulex på denna lokal. Vi fångade även ett antal årsungar av öring. Andelen Gammarus var avsevärt färre 2018 men antalet 2019 var åter högt för att återigen vara ganska sparsamt i år 2020, 2021, 2022 och även nu 2023.

Ser man på beståndsutvecklingen i Lillträskbäcken på lokalen i Sandfors oberoende av ålder, från år 1989 och framåt så ser vi tydligt en nedåtgående trend för både öring och lax.

Variationerna mellan åren är dock stora.

På bägge lokalerna i Martinsbäcken fångas årligen gammarus.

Problem

Bäcken påverkas sannolikt negativt av grumling vilket syns som beläggningar på bottenstenarna. Det är viktigt att denna påverkan minimeras. Risken att kväverikt vatten som pumpas upp från gruvan som förorenats från sprängning måste förhindras.

Bilagor

Elfiskeprotokoll för utförda elfisken i Lillträskbäcken, Martinsbäcken och Björklidbäcken 2023.